

Ρατζανί Πάλμε Ντατ: «Φασισμός και κοινωνική επανάσταση»

Εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή». Υπό έκδοση - κυκλοφορεί σε λίγες μέρες

Το έργο του R. P. Dutt (Ρατζανί Πάλμε Ντατ) «Φασισμός και κοινωνική επανάσταση», που μεταφράστηκε και θα κυκλοφορήσει σε λίγες ημέρες από τη «Σύγχρονη Εποχή», εκδίδεται πρώτη φορά στα ελληνικά. Η παρούσα έκδοση είναι αφιερωμένη στα 95 χρόνια του ΚΚΕ και αποτελεί μέρος της εκδοτικής δραστηριότητας που θα αναπτυχθεί στην πορεία προς την επέτειο των 100 χρόνων του ΚΚΕ.

Το συγκεκριμένο έργο εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1934 και αποτελεί ένα ντοκουμέντο του κομμουνιστικού κινήματος, γραμμένο από ένα στέλεχος της Κομμουνιστικής Διεθνούς, τον Ρ. Π. Ντατ, που υπήρξε αναπληρωματικό μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΚΔ και στέλεχος του ΚΚ Μεγάλης Βρετανίας.

Ο «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» μέσα και από την παρουσίαση προτείνει ως ένα δώρο γνώσης για όλους. Ακολουθεί προδημοσίευση μερικών του προλόγου του βιβλίου.

Η κωδικοποίηση των θέσεων και αντιπαράθεσών από τον Ρ. Ντατ θα μπορούσε στο μεγαλύτερο μέρος της να αφορά το σήμερα, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά όλη την Ευρώπη, σ' όλο τον καπιταλιστικό κόσμο.

Αυτή η κωδικοποίηση, η ανάλυση και εκτίμησή της έχει σημασία βαθιά και πλατιά να κατακτηθεί, πρώτ' απ' όλα από το ίδιο το διεθνές κομμουνιστικό κίνημα. Και είναι γνώση που προέρχεται από το ίδιο το διεθνές κομμουνιστικό κίνημα, αφού ο Ρ. Ντατ υπήρξε στέλεχος της Κομμουνιστικής Διεθνούς.

Είναι γνώση βγαλμένη: Από τη νίκη του επαναστατικού εργατικού κινήματος, της στρατηγικής του Λένιν και του κόμματος των μπολσεβίκων το 1917 στη Ρωσία, ιδιαίτερα στην πορεία της Επανάστασης από το Φλεβάρη στον Οκτώβρη. Από την ήττα σειράς επαναστατικών εξεγέρσεων στην Ευρώπη από το 1918 έως το 1923. Από τις συνθήκες της βαθιάς και διεθνώς συγχρονισμένης καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης 1929-1933, της φασιστικής ανόδου σε συνθήκες κρίσης όχι μόνο της φιλελεύθερης, αλλά και της σοσιαλδημοκρατικής διακυβέρνησης.

Βέβαια, όπως σωστά επισημαίνει ο συγγραφέας:

«Ο φασισμός κατάφερε να αυξήσει την ισχύ του στη βάση αυτών των προβλημάτων και να δημιουργήσει τους ένοπλους σχηματισμούς του, μόνο διότι είχε προστασία και βοήθεια από τα πάνω, από την κρατική μηχανή, από την αστυνομία και το στρατό, το δικαστικό σώμα και τους ισχυρούς καπιταλιστές, έως ότου κατέλαβε τελικά την εξουσία» (σελ. 173).

Η φασιστική άνοδος δεν αφορούσε μόνο την Αυστρία, την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ισπανία, αλλά ως τάση -ανεξάρτητα από το αν και γιατί δεν πρόλαβε να μορφοποιηθεί ως «καθαρός» φασισμός- αφορούσε και τη Βρετανία, τη Γαλλία, τις ΗΠΑ κι άλλα καπιταλιστικά κράτη.

Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου, που φέρει και τον τίτλο του, στο υποκεφάλαιο «Η πάλη κατά του φασισμού» συμπυκνώνεται ως εξής η αντιπαράθεση της κομμουνιστικής-επαναστατικής με τη σοσιαλδημοκρατική-οportunιστική γραμμή πάλης κατά του φασισμού:

«Απέναντι σε αυτή τη γραμμή, η επαναστατημένη εργατική τάξη ανταπαντά με εκείνη του κομμουνισμού η οποία δηλώνει: η δικτατορία των εργατών αποτελεί τη μόνη εναλλακτική στην καπιταλιστική δικτατορία, η οποία σήμερα όλο περισσότερο περνάει από τις πάλαι ποτέ "δημοκρατικές" στις φασιστικές μορφές. Η δικτατορία των εργατών αποτελεί τη μόνη εγγύηση απέναντι στη φασιστική νίκη, απέναντι

στη νίκη της απελευθέρωσης και την αχαλίνωτη υποταγή της εργατικής τάξης. Ο δρόμος της αστικής δημοκρατίας καταλήγει στο φασισμό. Η μάχη για την υλοποίηση της δικτατορίας των εργατών πρέπει να δοθεί όχι απλώς μετά την επικράτηση του φασισμού, αλλά πριν, ως το μοναδικό μέσο αναχαίτισής του. Η σοσιαλδημοκρατία υποστηρίζει: Πρώτα φασισμός, μετά επανάσταση. Ωστόσο ο κομμουνισμός υποστηρίζει: Επανάσταση πριν το φασισμό και αναχαίτισή του. Ο φασισμός δεν είναι αναπόφευκτος. Ο φασισμός καθίσταται αναπόφευκτος μόνο όταν η εργατική τάξη ακολουθεί τη γραμμή του ρεφορμισμού, της εμπιστοσύνης στο καπιταλιστικό κράτος, της άρνησης του ενιαίου μετώπου, αφήνοντας συνεπώς τον εαυτό της να συντριβεί από τον ταξικό εχθρό. Αν, όμως, η εργατική τάξη ακολουθήσει τη γραμμή του ενιαίου μετώπου, της μαζικής εξέγερσης, της οικοδόμησης του δικού της Κομμουνιστικού Κόμματος και της μαχητικής μαζικής οργάνωσης μέχρι την τελική νίκη της επανάστασης και την εγκαθίδρυση της δικτατορίας των εργατών, τότε μπορεί να νικήσει και να συντριβεί το φασισμό, καθώς και να περάσει απευθείας στη σοσιαλιστική οικοδόμηση χωρίς το ακριβό τίμημα και την κατασχώνη του φασιστικού ιντερμέτζου. Αυτός είναι ο δρόμος για να ηττηθεί ο φασισμός» (σελ. 383).

Η παραπάνω τοποθέτηση δεν αφήνει περιθώρια σύγχυσης από το συγγραφέα ως προς την επιλογή ενός «μικρότερου κακού» μεταξύ των μορφών της καπιταλιστικής δικτατορίας. Αλλωστε, καθ' όλη τη διαπραγμάτευση του θέματος, είναι σαφείς και αλληπάλληλες οι αναφορές, οι θέσεις για το χαρακτήρα της αστικής δημοκρατίας κλπ. Αλλωστε, ο συγγραφέας, αναφερόμενος στη συζήτηση περί της «δημοκρατικής παράδοσης» κρατών, όπως οι ΗΠΑ, Βρετανία, Γαλλία σημειώνει:

«Πού βασίζεται η αντίληψη του "διαφορετικού" χαρακτήρα της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής και το αδιαμφισβήτητο γεγονός των βαθύτερα θεμελιωμένων κοινοβουλευτικών δημοκρατικών θεσμών σε αυτές τις χώ-

ρες; Στην πραγματικότητα, η εν λόγω κατάσταση, και η ιδεολογία που τη συνοδεύει, αποτελεί απλώς αντανάκλαση της πλουσιότερης, ισχυρότερης, πλεονεκτικής θέσης του δυτικού ιμπεριαλισμού με τις τεράστιες αποικιακές κτήσεις και την παγκόσμια κυριαρχία του. Η πρότερη άνοδος των αστών στην εξουσία, σε αυτές τις χώρες, έφερε τους κοινοβουλευτικούς θεσμούς, το εργαλείο του αγώνα τους κατά της φεουδαρχίας, νωρίτερα στο προσκήνιο. Μάλιστα, αυτοί οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί συνέχισαν να υφίστανται μετά την ολοκλήρωση του αγώνα εναντίον της φεουδαρχίας, όταν η συνέχισή του δεν είχε πλέον κανένα νόημα, ώστε να παραπλανάται η εργατική τάξη και να καλύπτεται η πραγματική εξουσία της ολιγαρχικής πλουτοκρατίας. Η ισχύς και τα μέσα του καπιταλισμού σε αυτές τις μητροπολιτικές χώρες καθιστούσαν δυνατή την εφαρμογή μιας φιλελεύθερης πολιτικής παραχωρήσεων στους εργάτες, σέροντας συνεπώς την εργατική τάξη στις αρνητικές συνέπειες του καπιταλισμού και παρεμποδίζοντας την ανάπτυξη αυτοτελούς ταξικής συνειδησίας. Από εκεί πηγάζει η μακροχρόνια κυριαρχία των φιλε-

λεύθερων και των σοσιαλρεφορμιστικών πολιτικών στην εργατική τάξη της Βρετανίας, της Γαλλίας και των Ηνωμένων Πολιτειών από το ξεκίνημα του 20ου αιώνα και η αργή ανάπτυξη του ταξικά συνειδητού σοσιαλισμού, εν αντιθέσει με την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Επίσης, από εκεί πηγάζει η σταθερή βάση για τη μακροβιότερη επιτυχή διατήρηση των κοινοβουλευτικών θεσμών παραπλάνησης σε αυτές τις χώρες, την ώρα που αν αυτοί καθαυτοί οι θεσμοί μεταφέρονταν σε άλλα εδάφη, θα αποκτούσαν πολύ μικρές ρίζες. Οι "δημοκρατικές ελευθερίες" του δυτικού ιμπεριαλισμού έχουν οικοδομηθεί στα θεμέλια της αποικιοκρατικής δουλείας, όπως εντυπωσιακά απέδειξε η κυβέρνηση των Εργατικών, υπέρμαχος της "δημοκρατίας", επιβάλλοντας το βασίλειο της τρομοκρατίας προκειμένου να διατηρήσει το δεσποτισμό της στην Ινδία και φυλακίζοντας εξήντα χιλιάδες ανθρώπους γιατί είναι έγκλημα η διεκδίκηση δημοκρατικών δικαιωμάτων.

Ωστόσο, αυτή ακριβώς η βάση των κοινοβουλευτικών δημοκρατικών θεσμών στις δυτικές ιμπεριαλιστικές χώρες υπονομεύεται διαρκώς από την κρίση του καπιταλισμού» (σελ. 318-319).

Ας δούμε εν συντομία, ως απάνθισμα, ορισμένες χαρακτηριστικές αναφορές του συγγραφέα για την ουσία του φασισμού:

«...ο φασισμός αποτελεί αποκλειστικά μεθοδολογική τακτική του χρηματιστικού κεφαλαίου -όπως ακριβώς η υποστήριξη όλων των μορφών δημοκρατίας και των σοσιαλδημοκρατικών κυβερνήσεων ήταν επίσης μια μεθοδολογική τακτική, η οποία στήριζε με την ίδια ετοιμότητα τότε τη μια, τότε την άλλη, ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες- ώστε να ηττηθεί η προλεταριακή επανάσταση, να διασπαστεί ο εκμεταλλευόμενος πληθυσμός και συνεπώς να διατηρήσει ο καπιταλισμός την κυριαρχία του. Όλες οι προπαγανδιστικές "θεωρίες", οι μυθολογικές γαρνιτούρες, οι υποτιθέμενες "νέες σχολές πολιτικής σκέψης" κλπ. απλώς αποτελούν ένα προπέτασμα καπνού για να καλύψουν τον εν λόγω στόχο» (σελ. 246-247).

«Η περιφρόνηση για τις συνταγματικές και

νομικές φόρμες, η εξύμνηση της βίας, η άρνηση όλων των ιδεών που υπεραμύνονται της ελευθερίας, της ανθρωπιάς και της ισότητας, η απαίτηση για σταθερό και ισχυρό κράτος, η αποθέωση του πολέμου ως η υψηλότερη μορφή ανθρώπινης δραστηριότητας: όλα τα προαναφερόμενα αποτελούν τυπικές εκφράσεις του σύγχρονου μονοπωλιακού καπιταλισμού. Δεν αποτελούν ιδιαιτερότητες του φασισμού - απλώς εκφράζονται με μεγαλύτερη βιαιότητα από το φασισμό» (σελ. 250).

«Εν τέλει, η εθνικοσοβινιστική ιδεολογία, ο αντισημιτισμός και οι ρατσιστικές θεωρίες είναι όλα δάνεια, χωρίς ούτε ένα καινούργιο χαρακτηριστικό, από το διαθέσιμο απόθεμα των παλιών συντηρητικών και αντιδραστικών κομμάτων, έτσι όπως το χρησιμοποίησε ο Βίσμαρκ και ο τσάρος Νικόλαος και το κατέστησε γνωστό η πανγερμανική και πανσλαβική προπαγάνδα» (σελ. 252).

Ο Ρ. Ντατ, βέβαια, αναγνωρίζει το διαφορετικό τρόπο -φιλελεύθερο, σοσιαλδημοκρατικό, φασιστικό- με τον οποίο η καπιταλιστική εξουσία, ανάλογα με τις ανάγκες της, επιβάλλει την κυριαρχία της στην εκμεταλλευόμενη αντίπαλη εργατική τάξη:

«Όλες οι φιλελεύθερο-εργατικές προτάσεις βασίζονται στην ενσωμάτωση των υπαρχουσών οργανώσεων των εργατών στο καπιταλιστικό κράτος, ενώ διατηρούν τα επισήμως ισχύοντα δικαιώματα στην αυτοτελή δημιουργία τους καθώς και το δικαίωμα της απεργίας. Η φασιστική πολιτική του συντεχνιακού κράτους βασίζεται στη βίαιη καταστροφή των αυτοτελών οργανώσεων των εργατών και την πλήρη κατάρρευση του δικαιώματος στην απεργία. Αυτό είναι το μοναδικό καινούργιο χαρακτηριστικό του φασιστικού κράτους, το οποίο ο σύγχρονος καπιταλισμός δεν έχει τολμήσει ακόμα να υιοθετήσει, αν και πορεύεται προς αυτή την κατεύθυνση με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα» (σελ. 277).

Ιδιαίτερης σημασίας για την κατανόηση της σημερινής πρακτικής του φασισμού-ναζισμού, της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα, είναι η αναφορά του συγγραφέα στη δημογωγική τακτική του φασισμού, που αναδεικνύεται σχεδόν σ' όλο το έργο, αλλά συγκεντρώνεται στα υποκεφάλαια: «Υπάρχει η θεωρία του φασισμού;» και «Η δημογωγία ως επιστήμη». Σημειώνουμε ενδεικτικά:

«Ο υψηλός ηθικός τόνος διατρέχει όλη τη φασιστική προπαγάνδα και συνοδεύει τα κατορθώματα των γκάγκστερ τους. Ούτε αυτό πρέπει να θεωρείται αντίφαση. Τα δυο αυτά στοιχεία αποτελούν σταθερά χαρακτηριστικά των περιόδων παρακμής» (σελ. 254).

«Ο ιταλικός φασισμός συστηματικά χειροκρότησε την κατάληψη των εργοστασίων από τους εργάτες, τις επιδρομές για τρόφιμα, τις απεργίες, την κατάληψη της γης από τους αγρότες κλπ. και καλούσε να κρεμαστούν οι κερδοσκόποι στους φανοστάτες και άλλα παρόμοια μέτρα. Είναι απλώς απαραίτητο να εξετάσει κανείς το πρόγραμμα του φασισμού σε σύγκριση με τα ισχύοντα γραπτά ώστε να γίνει κατανοητό το νόημα της δημογωγίας. Σε σύγκριση με το φασισμό, ο κατάλογος των προεκλογικών υποσχέσεων και η αθέτησή τους από το μέσο όρο "της παλιάς συμμορίας των πολιτικών" φαντάζει αθώο παιδικό και σχεδόν τίμιο παιχνίδι. Η πολιτική ιστορία, σε όλη την έκτασή της, από τον Μακιαβέλι έως το Tammany Hall, δεν έχει προηγούμενο ξεδιάντροπη ατιμία σαν αυτή του φασισμού» (σελ. 260-261).